

CONTEMPORARY YUGOSLAVIA

Knjiga »Contemporary Yugoslavia« zbornik je o najnovijoj povijesti Jugoslavije. Većina u njoj objavljenih radova saopćenja su o suvremenoj Jugoslaviji sa simpozija koji je održan na kraju 1965. godine u organizaciji sveučilišta u Stanfordu. Promatrani u cjelini, radovi objavljeni u knjizi »Contemporary Yugoslavia« obuhvaćaju razdoblje od završetka prvog svjetskog rata do kraja 60-tih godina. Obradeni su problemi političkog, gospodarskog i kulturnog razvoja Jugoslavije.

Wayne S. Vucinich je autor prvog rada — »Interwar Yugoslavia« (str. 3—58). To je kratak pregled povijesti Jugoslavije između dva svjetska rata koju je Vucinich podijelio prema vanjskim političkim obilježjima, odnosno manifestacijama (Eksperiment s parlamentarnom demokracijom, Kraljevska diktatura 1929—1934, Regentstvo, Sporazum Cvetković-Maček). Autor je zatim veoma kratko razmotrio gospodarske prilike i, znatno opširnije, vanjskopolitičke odnose Kraljevine Jugoslavije.

Drugi rad — »Yugoslavia During the Second World War« (58—119) — napisao je Jozo Tomasevich koji radi i na jednoj opširnoj studiji o Jugoslaviji u drugom svjetskom ratu. Najprije je ukratko prikazao situaciju u Jugoslaviji uoči napada osovinskih sila, posebno puč 27. ožujka 1941. godine. Zatim se zadržao na prikazu napada osovinskih sila na Jugoslaviju, podjeli Jugoslavije i stvaranju kvislinških vlada. U središtu njegova razmatranja je otpor koji su narodi Jugoslavije pružili okupatoru pod vodstvom Komunističke partije i, u okviru toga, odnosi s ostalim političkim grupama u Jugoslaviji (posebno s četnicima). »Postwar Political Evolution« (119—153) naslov je priloga Woodford McClellana. On je poslijeratni razvoj Jugoslavije podijelio na razdoblja: stalinizma (1945—1948), sređivanja (1948—1952), reformi (1952—1953), dekade promjena (1953—1963). Prilog — u kojem je razmatrao uglavnom unutrašnjopolitički razvoj Jugoslavije — završio je analizom Ustava iz 1963. godine i značenja VIII kongresa SKJ za daljnji razvoj političkog sistema Jugoslavije. McClellan je razmotrio i »slučajeve« Đilas i Ranković.

Autor je rada — »Yugoslavia's International Relations (1945—1965)« (154—202) Phyllis Auty. Težište njegovog razmatranja je na odnosima Jugoslavije i SSSR-a te zapadnih zemalja. Autor je poseban prostor posvetio i ocjeni politike nesvrstavanja kao osnovne vanjskopolitičke usmjerenosti Jugoslavije.

»Major Trends in the Economy of Yugoslavia« (203—235) rad je Georgea Macesicha. Autor se, nakon što je naznačio neke osnovne karakteristike ekonomskog razvoja od 1945. do 1952. godine i razdoblja 1952—1961. godine, posebno zadržao na analizi mjera privredne reforme godine 1965, pokušavajući uočiti probleme i perspektive jugoslavenske privrede i njen odnos prema svijetu. Ostali radovi u knjizi »Contemporary Yugoslavia« odnose se na neka specifična pitanja razvoja Jugoslavije. Tako je W. S. Vucinich u radu »Nationalism and Communism« (236—284) razmotrio razvoj odnosa Komunističke partije prema nacionalnom pitanju od osnivanja Partije do danas i probleme međunacionalnih odnosa u poslijeratnom razvoju Jugoslavije. M. G. Zaninovich u radu »The Yugoslav Variation on Marx« (285—315) razmotrio je idejne pristupe i praktična rješenja pojedinih pitanja u marksističkoj misli u Jugoslaviji. J. M. Halpern »Yugoslavia: Modernization in an Ethnically Diverse State« (316—349) po-

kušao je ocrtati socijalne promjene u Jugoslaviji poslije rata, tj. posljedice koje je modernizacija (prije svega industrijalizacija) unijela u tradicionalni način života pojedinih krajeva.

Svi radovi objavljeni u knjizi »Contemporary Yugoslavia« imaju naučni aparat iz kojeg se vidi da su se autori koristili opsežnom domaćom i stranom izvornom gradom i literaturom. Knjiga ima i indeks imena i pojmova što olakšava snalaženje u obrađivanoj materiji.

U svakom slučaju, ne ocjenjujući vrijednost i domet mišljenja i zaključaka iznesenih u pojedinim radovima (to bi se uostalom moglo samo nakon analize svakog pojedinog rada), knjiga »Contemporary Yugoslavia« dokaz je za zanimanje koje u svijetu pobuđuje Jugoslavija i politički, gospodarski i kulturni procesi koji se u njoj odvijaju pa, prema tome, zaslužuje i našu pažnju.

M. Matićka

SLAVIC REVIEW

Časopis izlazi od godine 1942. kao izdanje udruženja American Association for the Advancement of Slavic Studies (Američko udruženje za unapređivanje slavenskih studija). Časopis izlazi četiri puta godišnje, a osnovna mu je značajka, da je pretežni broj priloga, većih i manjih, uz prikaze edicija posvećen gotovo isključivo povijesti Rusije i Sovjetskog Saveza. Časopis ima ustaljene rubrike, od središnjih, u kojima objelodanjuje diskusije i veće članke, do informativnih prikaza knjiga i ostalih pojedinačnih edicija.

Registrirat ćemo samo one priloge koji na širem planu obrađuju neki kulturno-historijski problem, zanimljiv i za naše istraživače. Zadržat ćemo se na rubrici u kojoj su svake godine pribilježene disertacije obranjene na američkim, kanadskim i britanskim sveučilištima s temama u kojima autori obrađuju i jugoslavenske probleme.

Od članaka je svakako interesantan prilog Gunthera E. Rothenberga, *The struggle over the dissolution of the Croatian military border 1850—1871* (1 ožujka 1964). Autor je profesor povijesti na University of New Mexico; raspravu je napisao na temelju literature i originalne građe kojom se koristio i iz arhiva u Hrvatskoj. Povod razvojačenju mu je potpuno vojničko-političkog značaja, te ne ulazi u ekonomsku pozadinu toga pitanja što je također bilo od velike važnosti. Isti je autor godine 1966. objelodanio i monografiju u cijelosti posvećenu Vojnoj krajini. Naslov joj je *The Military Border in Croatia 1740—1881*.

U istoj rubrici također je veoma zanimljiv prilog Stephana M. Horaka posvećen ukrajinskoj historiografiji od godine 1953. do 1963. (2. lipnja 1965). Oveći članak objelodanio je Wolfgang Friedmann (profesor za međunarodno pravo na Columbia University) pod naslovom *Freedom and Planning in Yugoslavia Economic System*. Autor se zadržava na prilikama i razvoju našeg ekonomskog života godine 1965, napominje da je konzultirao mnoge jugoslavenske stručnjake i jugoslavensku literaturu, ali da je sebi pridržao pravo na vlastiti stav. U toj rubrici skrećemo pažnju i na rad Roberta D. Wartha, *On the historiography of the Russian Revolution* (2. lipnja 1967). Autor je obradio ponajviše zapadno-